

Resšenja JBMO 2006

Rešenje 1. Podjimo od očigledne nejednakosti za pozitivne realne brojeve:

$$(a - b)^2 + (b - c)^2 + (c - a)^2 \geq 0.$$

Sredjivanjem izraza dobijamo i primenom uslova $3abc \geq a + b + c$ imamo:

$$(a + b + c)^2 \geq 3(ab + bc + ac).$$

$$3abc(a + b + c) \geq (a + b + c)^2 \geq 3(ab + bc + ac).$$

Sada skratimo trojke i sve podelimo sa abc :

$$\frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c} \leq a + b + c.$$

Jednakost važi ako i samo ako su a, b, c medjusobno jednaki.

Alternativno rešenje 1. Dokažimo sledeću nejednakost za pozitivne realne brojeve:

$$a^2 + b^2 + c^2 \geq ab + ac + bc.$$

Transformacijom izraza i korišćenjem nejednakosti izmedju aritmetičke i geometrijske sredine imamo:

$$\frac{a^2 + b^2}{2} + \frac{b^2 + c^2}{2} + \frac{c^2 + a^2}{2} \geq ab + bc + ac$$

Dodavanjem izraza $2(ab + bc + ac)$ sa obe strane nejednakosti dobijamo:

$$(a + b + c)^2 \geq 3(ab + ac + bc).$$

Jednakost važi akko važi jednakost u AG nejednakostima, odnosno $a = b = c$.

Podjimo od uslova $3abc \geq a + b + c$ i pomnožimo obe strane sa $(a + b + c)$, dobijamo:

$$3abc(a + b + c) \geq (a + b + c)^2 \geq 3(ab + ac + bc).$$

Sada imamo nejednakost $abc(a + b + c) \geq ab + ac + bc$, koja je ekvivalentna sa traženom.

Rešenje 2. Dokazaćemo da igrač B ima pobedničku strategiju. Posle poteza prvog igrača, B drži jednu kartu više nego igrač A . Ukoliko B ima kartu sa kojom je zbir karata na talonu deljiv sa $2n + 1$, on je baca i pobedjuje. U suprotnom, za svaku od karata prvog igrača B ima najviše po jednu kartu koju ne sme da odigra. Prema tome, igrač B ukoliko ne može da pobedi, on baca preostalu sigurnu kartu. Ovom strategijom igrač B ne može da izgubi partiju. Kako je je suma svih brojeva na kartama jednak

$$1 + 2 + 3 + \cdots + (2n - 1) + 2n = n(2n + 1)$$

on je deljiv sa $2n + 1$ i igrač B , ako ne ranije, pobedjuje na kraju.

Ovo je igra sa konačno mnogo pozicija, gde svaki igrač ima kompletan uvid u svoje i poteze protivnika i igra u kojoj nema nerešenog ishoda.

Rešenje 3. Označimo presečne tačke dva kruga sa X i Y . Neka su F' i E' podnožja normala iz F i E na stranice AC i AB . Kako je $\angle FF'C = 90^\circ$, dobijamo da tačka F' pripada krugu k_1 nad prečnikom CF . Analogno i tačka E' pripada krugu k_2 nad prečnikom BE .

Obeležimo centre krugova k_1 i k_2 sa O_1 i O_2 . Tačke O_1 i O_2 su, naravno, sredine prečnika BE i CF . Kako je četvorougao $BCEF$ trapez, to dobijamo da je O_1O_2 平行于 BC , odnosno $O_1O_2 \parallel BC$. Sada je očigledno da je $XY \perp BC$.

Ostaje da pokažemo da tačka A pripada pravoj XY . Četvorougao $EFF'E'$ je tetivan, a centar tog kruga je na sredini EF . Kako je zbir naspramnih uglova u tetivnom četvorouglu jednak 180° , dobijamo $\angle AE'F' = \angle FEA = \angle BCA$ i $\angle AF'E' = \angle EFA = \angle ABC$. Sada je i četvorougao $E'F'BC$ tetivan, i iz potencije tačke A u odnosu na krug opisan oko $E'F'BC$ sledi:

$$AF' \cdot AC = AE' \cdot AB.$$

Lema 1. Neka su data dva kruga sa centrima O_1 i O_2 koja se sekaju u tačkama X i Y . Geometrijsko mesto tačaka sa jednakim potencijama u odnosu na krugove je prava XY .

Dokaz. Svaka tačka A sa prave XY ima jednaku potenciju sa oba kruga i iznosi $AX \cdot AY$. Prepostavimo sada da A ima jednaku potenciju u odnosu na ova dva kruga i dokaži mo da se nalazi na pravoj XY . Neka prava AX seče krugove opet u tačkama Y' i Y'' . Iz uslova imamo $AX \cdot AY' = AX \cdot AY''$, pa zaključujemo da je $AY' = AY''$. Sada mora biti A kolinearno sa X i Y , pa je lema dokazana.

Lema 2. Neka su date tačke A, B, C, D u ravni, tako da formiraju konveksan četvorougao $ABCD$. Tada je $AC \perp BD$ ako i samo ako je $AB^2 + CD^2 = BC^2 + AD^2$.

Dokaz. Neka je presek dijagonala tačka E . Prepostavimo da su dijagonale normalne, sada iz Pitagorine teoreme za četiri pravouglia trougla dobijamo:

$$AB^2 + CD^2 = (AE^2 + BE^2) + (CE^2 + DE^2)$$

$$BC^2 + AD^2 = (BE^2 + CE^2) + (AE^2 + DE^2)$$

pa dobijemo jednakost $AB^2 + CD^2 = BC^2 + AD^2$.

Za suprotan smer dokaza, koristimo činjenicu da je trougao oštrogli ako je $a^2 < b^2 + c^2$, pravougli ako je $a^2 = b^2 + c^2$ i tupougli ako je $a^2 > b^2 + c^2$. Bez gubljenja opštosti možemo da prepostavimo da su uglovi $\angle AEB = \angle CED$ tupi, dok su njihovi suplementarni uglovi oštri. Sada imamo:

$$AB^2 + CD^2 > (AE^2 + BE^2) + (CE^2 + DE^2)$$

$$BC^2 + AD^2 < (BE^2 + CE^2) + (AE^2 + DE^2)$$

Što je u kontradiciji postavke zadatka. Dakle, uglovi $\angle AEB = \angle CED$ moraju biti pravi, pa se onda dijagonale sekaju pod pravim uglom.

Rešenje 4. Proverimo šta se dešava za male vrednosti n - dobijamo $S_1 = 2, S_2 = 5, S_3 = 10, S_4 = 17, S_5 = 28$ i vidimo da izmedju svaka dva uzastopna člana niza postoji potpun kvadrat. Pretpostavimo da tvrdjenje ne važi za neki prirodan broj n , tj. da S_n i S_{n+1} leže izmedju dva potpuna kvadrata.

$$m^2 \leq S_n < S_{n+1} \leq (m+1)^2.$$

Sada imamo nejednakost:

$$p_{n+1} = S_{n+1} - S_n \leq (m+1)^2 - m^2 = 2m + 1.$$

Svaki od n prostih brojeva $p_2, p_3, \dots, p_{n+1}$ je neparan, a izmedju 1 i $2m+1$ postoji tačno m neparnih brojeva većih od 1. Zato je $n \leq m$. Slučaj $n = m$ je moguć samo u slučaju da su svi neparni brojevi od 3 do $2m+1$ prosti. Ovo je ekvivalentno sa $n < 4$, što smo proverili na početku. Dakle, $n < m$. Ostaje da procenimo sumu

$$S_n = p_n + p_{n-1} + \dots + p_2 + p_1 \leq (2m-1) + (2m-3) + \dots + (2(n-m+1)-1)$$

$$S_n < (2m-1) + (2m-3) + \dots + 3 + 1 = m^2.$$

Ovo je kontradikcija sa pretpostavkom da je $S_n \geq m^2$. Dakle, izmedju svaka dva uzastopna člana S_n postoji potpun kvadrat.

Alternativno rešenje 4. Proverimo šta se dešava za male vrednosti n - dobijamo $S_1 = 2, S_2 = 5, S_3 = 10, S_4 = 17, S_5 = 28$ i vidimo da izmedju svaka dva uzastopna člana niza postoji potpun kvadrat. Dovoljno je pokazati da u intervalu $(\sqrt{S_n}, \sqrt{S_{n+1}})$ postoji ceo broj, odnosno:

$$\sqrt{S_{n+1}} - \sqrt{S_n} > 1.$$

Poslednja nejednakost je ekvivalentna sa $S_{n+1} > (\sqrt{S_n} + 1)^2$, i najzad dobijamo:

$$p_{n+1} = S_{n+1} - S_n > 1 + 2\sqrt{S_n}$$

Za $n \geq 4$, imamo da je S_n veće od sume svih neparnih brojeva od 1 do $2n-1$. Ukoliko pretpostavimo suprotno i iskoristimo zadnju činjenicu, imamo:

$$p_{n+1} \leq 1 + 2\sqrt{S_n} < 1 + 2\sqrt{1+2+\dots+(2n-1)} = 1 + 2n$$

Poslednja nejednakost je moguća ako i samo ako su svi neparni brojevi od 1 do $2n+1$ ujedno i prosti, odnosno za slučaj $n \leq 4$, koji smo proverili.

Suma svih neparnih brojeva od 1 do $2n-1$ je jednaka n^2 . Ovo se lako dokazuje:

$$\begin{aligned} 1 + 3 + \dots + (2n-1) &= (1+2+3+4+\dots+(2n-1)+2n) - (2+4+\dots+2n) = \\ &= \frac{2n(2n+1)}{2} - 2(1+2+\dots+n) = n(2n+1) - n(n+1) = n^2 \end{aligned}$$